

לְבִי בְּמִזְרַח וְאֶנְכִי בְּסוֹף מַעְרָב

לְבִי בְּמִזְרַח וְאֶנְכִי בְּסוֹף מַעְרָב / אֵיךְ אֶטְעָמָה אֶת אֲשֶׁר אֶכֶל וְאֵיךְ יַעֲרֵב
אֵיכָה אֲשַׁלֵּם נְדָרֵי וְאֶסְרִי, בְּעוֹד / צִיּוֹן בְּחֶבֶל אֲדוֹם וְאֲנִי בְּכַבֵּל עָרֵב
יִקַּל בְּעֵינַי עֶזֶב כָּל טוֹב סְפָרַד, כְּמוֹ / יִקַּר בְּעֵינַי רְאוֹת עֶפְרוֹת דְּבִיר נֶחְרָב.

פירוש מילולי לשיר

לְבִי בְּמִזְרַח וְאֶנְכִי בְּסוֹף מַעְרָב - נפש הדובר חצויה. ישנו ניגוד בין הגוף הגשמי לבין הנפש הקדושה והרוחנית.

אֵיךְ אֶטְעָמָה אֶת אֲשֶׁר אֶכֶל וְאֵיךְ יַעֲרֵב ? - הדובר שואל איך יוכל להנות מאוכל ושתייה (הנאות החיים), ויהיו לטעמו, כשהוא מרגיש חצוי.

אֵיכָה אֲשַׁלֵּם נְדָרֵי וְאֶסְרִי - איך אקיים את הנדרים והחובות (אסרי) המוטלים עליי?

בְּעוֹד / צִיּוֹן בְּחֶבֶל אֲדוֹם וְאֲנִי בְּכַבֵּל עָרֵב ? — בזמן שירושלים (סמל לישראל) מצויה תחת שלטון נוצרי (חבל ארץ) ואני תחת כבלי השלטון המוסלמי.

יִקַּל בְּעֵינַי עֶזֶב כָּל טוֹב סְפָרַד — קל לי לעזוב את הטוב (שפע חומרי).

יִקַּר בְּעֵינַי רְאוֹת עֶפְרוֹת דְּבִיר נֶחְרָב — חשוב לי לראות (להיות נוכח) ולראות את ירושלים המצויה בחורבנה (דביר – בית המקדש)

הרקע לכתיבת השיר

השיר "לבי במזרח" הוא שיר חול המתאר את געגועיו של המשורר ר' יהודה הלוי לארץ ציון, כלומר, לארץ ישראל. המשורר ר' יהודה הלוי שחי במאה ה-12 נולד בעיר טודלה בערך בשנת 1075. הוא למד את מקצוע הרפואה ואף התפרנס ממקצוע זה שאפשר לו רווחה כלכלית ומבוססת. נשא אישה והקים משפחה ונראה שהיה אדם מאושר בחייו. חייו, בניגוד לחיי המשורר ר' שלמה אבן גבירול, אופיינו כחיים הרמוניים משוללי סתירות וקרעים ובעיקר היה ידוע כאדם נוח הנוטה להתקשר לבני-אדם. ר' יהודה הלוי חי בתקופה מתוחה בצילה של הרקונקיסטה, כלומר, הכיבוש מחדש של ספרד ע"י הנוצרים, תקופה אשר דחפה אותו לנסח את השקפתו הידועה בשם 'תורה ארץ ישראל' המשלבת את שלמות קיומו של האדם היהודי עם חיים בציון. ביטוי להשקפתו זו הוא נתן בספרו העיוני 'הכוזרי'. בהיותו בן 65 בשנת 1140 הוא הפליג לארץ ישראל אך מצא את מותו באלכסנדריה שבמצרים. אך על-פי האגדה שנפוצה לאחר מותו, הוא מת למרגלות הכותל המערבי שבירושלים מידי פרש ערבי. הוא ידוע כמשורר שכתב שירים רבים המתארים את געגועיו העזים לציון. לכן שירים אלו נקראים שירי ציון.

משימות לתלמיד :

1. השיר מתאר געגועים וכמיהה עזה להגשמת חלום ולמימוש אידאה.
 - א. מצאו תמונה במנועי החיפוש השונים שהולמת לדעתכם לתיאור רגשות אילו.
 - ב. הסברו את בחירתכם.
2. כתבו מכתב למשורר בן המאה ה-12 כנערים החיים בארץ ישראל במאה ה-21.
 - א. התייחסו בדבריכם לתחושותיו הקשות בניכר ולחלומו לעלות לירושלים החרובה.
 - ב. שתפו אותו ברגשותיכם כלפי ירושלים בהווה.